

Posudek školitele na magisterskou diplomovou práci Daniela Samka:

Srpnová invaze sovětských vojsk v roce 1968 v Brně a reakce místních pořádkových složek, státní právy, médií a obyvatelstva. Praha, Pracoviště Orální historie – soudobé dějiny FHS UK, 2013. 86 stran plus přílohy

Shodou okolností v roce 45. výročí od invaze „spřátelených“ armád autor předložil k obhajobě práci, k níž ho váže jeho dlouhodobý zájem a také poměrně značné badatelské úsilí. Ačkoliv se jedná na první pohled o práci na notoricky pojednávané a mnohokrát popisované téma a to jak v historiografii, tak v médiích, právě v zaměření na regionální sondu do dobového dění je možné spatřovat jednoznačný klad a přednost tohoto kvalifikačního díla. Autora nepochybně vedla ke zpracování tématu také motivace, že sám je brněnským rodákem a regionálním patriotem, což ovšem v rovině odborného zpracování a výsledné objektivitě naštěstí nesehrálo významnější roli.

Pro pramennou základnu své práce autor shromáždil poměrně široké spektrum pramenů, což je nutné kvitovat. Těžištěm jeho práce jsou především prameny archivní z provenience ABS, Archivu města Brna a dílem též fondů brněnských mediálních archivů a fondů Moravského zemského archivu, z nichž autor již těžil při tvorbě své bakalářské práce. Další oporou mu jsou dobová periodika, elektronické zdroje a také orálně historické rozhovory pocházející ze sbírek COH, ale také z autorovy vlastní dílny (7 rozhovorů – v příloze v audio podobě na CD). Jak i sám autor podotýká, paleta pramenů by samozřejmě mohla být i širší (např. mohla být rozšířena o některé vydané vzpomínkové práce či jubilejní sborníky – J. Mezník, J. Válka, J. Šabata,...), je ovšem dána jednak dostupností archivních materiálů, ale také autorovými individuálními možnostmi jakožto badatele (ať již archivního či orálně historického). Obecně vzato se svým zaměřením jedná spíše o téma pro širší regionálně-badatelský tým, proto se využitá pramenná základna pro formát této práce jeví jako dostačující. Podobně jako s prameny je tomu s odbornou literaturou, jejíž výčet je sice relativně reprezentativní, samozřejmě by bylo možné doplnit i další tituly jak monografické (J. Hoppe, J. Fidler, Z. Doskočil, P. Urbášek a J. Pulec...), tak zejména časopisecké produkce (např. řada tematických článků v Soudobých dějinách apod.). Pro účely autorovy práce se však i tento výčet jeví jako dostačující.

Co se týče metodologického zázemí, díky výběru tématu se jedná o klasickou práci z oblasti „dějin velkých událostí“ a jejich reflexe, která se snaží postihnout regionální aspekty dobového dění a zmapovat „terén“ (a potažmo zaplnit „bílá místa“) na místní úrovni. Tomu je také přizpůsobena struktura práce a také způsob využití poznatků získaných z pramenů a literatury. Na druhou stranu je třeba podotknout, že autor své badatelské kroky snažil v úvodních a metodologických pasážích řádně zdůvodnit, tudíž se rozhodně nejedná o ryze „pozitivistickou“ práci. Nejsem si zcela jist, zdali bylo nutné zařazovat celou kapitolu 2, která je kompilací z odborné literatury, byť se jedná se o kompilaci relativně zdařilou a tudíž na širším prostoru plní roli dobového úvodu do tématu. Vzhledem k tomu, že autor realizoval vlastní orálně-historický výzkum a využíval též dalších interview, přijde mi jako (prozatím) nevyužitá šance zhodnotit také tento druh pramene např. z pohledu dějin paměti a hledání „místa vzpomínek na rok 1968“ v kontextu životních příběhů narátorů. Využitím jejich vzpomínek ve stylu „práce s pamětníky“ totiž tento jedinečný pramen značně ochuzuje o jejich důležitý rozměr. Do diskuze bych proto chtěl položit otázku, jakou roli podle autorova mínění hrála v životech a paměti lidí, s nimiž realizoval rozhovory, právě doba konce šedesátých let a události spojené se sovětskou okupací? Obecně vzato i přes tyto výhrady považuji práci D. Samka za cenný příspěvek k regionálním dějinám roku 1968, který je hodný následování dalšími kolegy a kolegyněmi. Při eventuální rozšíření tématu o pamětní, urbánní či kulturně-historické aspekty (typu „každodenní život v Brně v srpnu 1968“) skýtá velmi slibné pole pro bádání v budoucnu.

Po formální i stylistické stránce je práce (přes poněkud hektický průběh zpracování v poslední fázi před odevzdáním) na ucházející úrovni, byť by si místy ještě vyžádala pozornější ortografickou i faktickou kontrolu a delší časový prostor pro „dozrání“ díla. Diplomovou práci i přes tyto výhrady navrhuji k obhajobě a to s hodnocením velmi dobře (2), s eventualitou zlepšení hodnocení v případě úspěšné obhajoby.

V Praze 21. 8. 2013

PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.